

دِرکِ وَالکُوت

جایزه نوبل ادبیات در سال ۱۹۹۲

محمد کریم اشراق

۶۶

بامداد ۸ اکتبر ۱۹۹۲ اعلام شد که جایزه ادبیات نوبل امسال، از بین دو بیست و پنجاه نفر نامزدان این جایزه، به شاعر و درام‌پرداز پرکار سیاه‌پوست کارائیبی اهدا شده است. درک آلتون والکوت (Derek A. Walcott) شصت و دو سال دارد. وی در سال ۱۹۳۰ در شهرک کاستری (Castries) واقع در جزیره کوچک سنت‌لوسیا (St. Lucia) از مستعمرات انگلستان زاده شد. سنت‌لوسیا، در شمال ترینیداد و در دریای کارائیب قرار دارد. جزیره‌ای است که هنوز مدرنیسم بر آن غلبه نکرده، جنگل‌زارهایش مملو از درختان موز و مانگو و نارگیل است. مردمش اغلب کاتولیک‌اند و با ماهیگیری روزگار می‌گذرانند و تاکنون هم شاعری نداشته‌اند.

پدر والکوت بنام وارویک (Warwick) کارمند اداره محلی جزیره و مادرش آلیکس (Alix) آموزگار بود. یکساله بود که پدرش را از دست داد. درک تحصیلات خود را تا کالج در زادگاه خویش پایان رسانید. پس از گرفتن دیپلم، دستیار رئیس مدرسه‌ای شد که در آن تحصیل کرده بود. در سال ۱۹۴۸ هجده سال داشت که اولین مجموعه شعر خود را به عنوان «۲۵ شعر» چاپ کرد. برای این کار مجبور شده بود دو بیست دلار از مادر خود وام بگیرد. در این دوران ضمناً به فعالیت‌هایی در زمینه تئاتر دست زد و در سال ۱۹۵۰ با کمک یکی از همکاران خود موفق شد اتحادیه هنرمندان سنت‌لوسیا را پایه‌گذاری کند. اولین نمایشنامه والکوت زیر عنوان: هنری کریستوف (Henri Christophe) مربوط به همین سال است. این نمایشنامه مقبولیت یافت و متن آن سال بعد در لندن به چاپ سپرده شد.

والکوت بعد از سه سال کار در دیار خود، بوری از دانشگاه جامائیکا گرفت و در آنجا به مطالعه جدی امور هنری پرداخت و ضمناً در این خلال در دبیرستانی در شهر گرنادا (Grenada) به تدریس مشغول بود. در سال ۱۹۵۲ نمایشنامه دیگری به عنوان «Henri Dernier» نوشت و در سال ۱۹۵۴ نیز درام یک پرده‌ای معروفش بنام «Sea at Dauphin» روی صحنه آمد. متن این نمایشنامه بعدها در ۱۹۶۰ در لندن تجدید چاپ شد. در زمینه شعر نیز با چاپ مجموعه «اشعار» در ۱۹۵۳ به عنوان شاعری از کارائیب بین محافل ادبی آن دیار معروف گردید.

والکوت که با دریافت جایزه ۱/۲ میلیون دلاری نوبل، اولین نویسنده کارائیبی است که چنین جایزه‌ای را دریافت می‌کند در شهر باستون (از ایالت ماساچوست آمریکا) زندگی می‌کند و در دانشگاه این شهر به تدریس ادبیات و نویسندگی مشغول است. وی پیش از این در ۱۹۸۲ به عنوان استاد به دانشگاه هاروارد دعوت شد اما پس از ماجرای اتهام «پرخاش جنسی» که از طرف یکی از دانشجویان علیه او طرح گردید مجبور شد هاروارد را ترک کند. او زندگی خانوادگی آرامی نداشته و سه بار ازدواج کرده و حاصل این ازدواج‌ها سه فرزند است.

اشعار و نوشته‌های والکوت میراثی از برخورد دو قطب فرهنگی اروپا و آفریقا است و نقادان آثار او، کارهایش را تجربه جدیدی در ادبیات انگلیسی‌زبانان بشمار آورده‌اند. والکوت گرچه دوستانداران زیادی در جامعه ادبی و هنری آمریکا دارد اما آثارش مورد نقد و جرح بسیار واقع شد و می‌توان گفت دوستان و مخالفان زیادی درباره آثار او به قلمزنی پرداخته‌اند. آثار او را بطور کلی مشحون از ترکیبات دلپذیری از ادبیات انگلیسی و فرهنگ کارائیبی یافته‌اند. او در پی دست یافتن به مجموعه همگونی است که در واقع برآیند فرهنگ کارائیبی و ادبیات انگلیسی یا امتزاج پراستعاره‌ای از دنیای احساس و اندیشه سفید و سیاه است. لحن اشعار او، وحدت بین این دوگانگی را فراهم ساخته است. از یک طرف بعضی نقادان زبان شعر او را بی‌دست‌وپا وصف کرده‌اند اما بعضی دیگر نیز گفته‌اند که نمی‌توان منکر قدرت بی‌نظیر او در بیان افکار و احساسات شاعرانه‌اش شد. وی زیباییهای طبیعی و دل‌انگیز جزائر کارائیب را در قالبی از شعور و شور ریخته، پیام زادگاه خود و مردمانش را با فقر و فاقه‌ها و شور و عشق‌هایشان جلوه‌گر ساخته است. وسعت قدرت شاعرانه اوست که وی را هم‌ردیف الیوت و وردزورث و هارت‌کرین (Hart Crane) دانسته‌اند و حتی تنی چند او را میلتون معاصر خوانده‌اند. موضوع اصلی شعر او طبیعت است و از طبیعت، دریا که برای او «تاریخ» و «گهواره سفرهای جدایی‌پذیر» و «آشپانه اسرار نقش‌آفرین» است بیشترین سهم را دارد. شعر او آکنده از ابهام و لبریز از استعاره است. بیشتر نقادان استفاده بیش از حد از استعاره را ضعفی برای سرودهای او دانسته‌اند. برخی از نقادان گفته‌اند استعاره در شعر والکوت مانند رگها، خون شعر او را به جریان می‌اندازد. او کم‌وبیش روی موضوع‌های انقلابی تأکید دارد اما به دلیل زبان استعاری او، فهم دریافت‌های او از چالش‌های سیاسی بین کشورهای قدرتمند و ضعیف، چندان ساده نیست. مثلاً در شعر «مصر، تو با گو» به تجربه تلخی اشاره می‌کند که طی آن قدرتهای استعماری سعی کرده‌اند نسخه‌ای تهی و بی‌هوده از

وضعیت خود را به عنوان راهی نو به شیوه تقلیدهای کورکورانه به دیگران بقبولانند. او در مجموعه دیگری از اشعار خود زیر عنوان the star – apple kingdom بقول نقادان، «نادرترین و بی‌پروا ترین انواع تجربه شعری» را عرضه داشته است. نقادان از این گذشته، در شعر او حس و زوایا فراوان و نوعی خودنمایی یافته‌اند. جان سیمون (J. Simon) از این فراتر رفته و می‌نویسد: آثار شعری والکوت «نوشته‌های خسته کننده‌ای است به شعر» و می‌افزاید در شعر او «هیچ اشاره و رمزی نیست که درباره اش توضیح داده نشده، یا در واقع، دوباره به گونه‌ای بیان نگردیده باشد» و نقادی دیگر در همین زمینه نوشته است: «زبان شعری والکوت، رخصت کافی به رمز و راز درونی خواننده و خاموشی نمی‌دهد». والکوت در نمایشنامه‌های خود نیز از اساطیر و سرودها و آوازهای بومیان کارائیبی و داستانها و افسانه‌های جزائر نشینان بهره زیاد گرفته است. نمایشنامه‌هایش نیز مانند اشعار او، بی‌توضیح و بدون شرح اشارات و استعارات که در آن بکار رفته، گه‌گاه دشوار و پیچیده می‌نماید. نقادان بهترین نمایشنامه او را رؤیای کوهستانی بوزینه‌ها (The Dream on Monkey Mountain) دانسته‌اند که جایزه ادبی «Obie» را بدست آورده و بارها اجرای تلویزیونی آن مورد توجه واقع شده است. این نمایشنامه را رؤیای سیاه‌پوستی از آفریقا نامیده‌اند و کلیو بارنز آنرا مجموعه نابی از ترکیب «اشارات دون کیشوتی، در انتظار گودو، کتاب مقدس و میراث نمایشنامه‌نویسی دوران الیزابت و ژاکوبین‌ها» وصف کرده است.

اینک برای اختصار، سال‌شماری زندگی و آثار شعری و درام‌پردازی والکوت ذیلاً نقل

می‌شود:

۱۹۳۰ تولد در جزیره سنت لوسیا.

۱۹۳۱ مرگ پدر.

۱۹۴۱ تا ۱۹۴۷ تحصیل در زادگاه.

۱۹۴۷ تا ۱۹۵۰ دستیار رئیس کالج

۱۹۴۸ چاپ خصوصی مجموعه شعر «۲۵ شعر».

۱۹۵۰ تا ۱۹۵۴ تحصیل در Mona در جامائیکا و اخذ لیسانس هنر.

۱۹۵۰ تأسیس اتحادیه هنرمندان سنت لوسیا.

۱۹۵۳ – ۱۹۵۴ تدریس در دبیرستان شهر گرینادا.

۱۹۵۴ نخستین ازدواج و آغاز تدریس در کالج زادگاه خود.

۱۹۵۵ تدریس در کالج جامائیکا در شهر Kingston.

۱۹۵۶ – ۱۹۵۷ مقاله‌نویسی برای جراید جامائیکا.

۱۹۵۷ عرضه نمایش موفق «طبل‌ها و رنگها» در فستیوال هنرهای دراماتیک کارائیب (این

فستیوال با کمک بنیاد راکفلر برپا شده بود).

– اولین سفر به ایالات متحده.

۱۹۵۸ - ۱۹۵۹ بورس بنیاد راکفلر برای مطالعهٔ تئاتر در نیویورک (زیر نظر

Jose Quintero).

۱۹۵۹ تأسیس کارگاه نمایش کارائیب کوچک که بعدها به کارگاه تئاتر ترینیداد تغییر نام داد.

۱۹۶۰ - ۱۹۶۲ مقاله‌نویس گاردین ترینیداد.

۱۹۶۰ جایزه شورای مشورتی هنرهای جامائیکا.

- دومین ازدواج.

۱۹۶۱ جایزهٔ شعر دولت گینه برای شعر سرودهای دریایی A Sea - Chantey.

۱۹۶۳ - ۱۹۶۸ نقادی درام و درام‌پردازی در ترینیداد.

۱۹۶۴ جایزه بهترین شعر سال ۱۹۶۳: برای شعر «Tarpon».

۱۹۶۶ - ۱۹۶۸ کمک بنیاد راکفلر برای تأسیس کارگاه تئاتر در ترینیداد.

۱۹۶۹ در اولین فستیوال جهانی هنرهای نگرو و Negro در داکار (سنگال)

دومین جایزهٔ شعر نصیب و الکت شد.

۱۹۶۶ تأسیس تئاتر در Port of Spain.

۱۹۶۶ جایزهٔ انجمن سلطنتی ادبیات برای شعر «کشتی شکستگان».

۱۹۶۹ جایزه Audrey Wood.

جایزه Cholmondeley.

نشان طلایی Hummingbird از طرف دولت ترینیداد مرغ زرین پر (بال).

۱۹۶۹ جایزه نمایشنامه‌نویسی از طرف بنیاد اوزین نیل در دانشگاه Wesleyan.

۱۹۷۱ جایزه Obie برای اجرای برجسته نمایشنامه «رویای کوهستان بوزینه‌ها». [چاپ

اول این نمایشنامه در لندن].

۱۹۷۲ دریافت نشان و فرمان امپراتوری انگلستان (از حکومت سنت لوسیا).

۱۹۷۳ دکترای افتخاری ادبیات از دانشگاه هند غربی، جامائیکا.

۱۹۷۴ جایزهٔ Sock Campbell برای شعر «زندگی دیگر».

۱۹۷۶ استعفا از مدیریت کارگاه تئاتر ترینیداد.

۱۹۷۷ جایزه شعر برای بهترین شعر سال ۱۹۷۶ [شعر نیمه تابستان: انگلستان].

۱۹۷۷ جایزه گوگنهایم.

۱۹۷۹ جایزه مجله بررسی شعر در آمریکا.

۱۹۷۹ عضو افتخاری آکادمی هنر و ادبیات آمریکا (نیویورک).

۱۹۸۰ جایزه شورای هنرهای Welsh: جایزه بین‌المللی نویسندگان.

۱۹۸۱ دانشیار در رشته نویسندگی - دانشگاه بوستون.

جایزه مک‌آرتور.

۱۹۸۲ سومین ازدواج.

استاد مدعو در هاروارد و بعد ترک آن جا.

۱۹۸۴ انتشار شعر نیمه تابستان [لندن].

۱۹۸۶ نمایشنامه برای امروز (Plays for Today).

۱۹۸۸ پیمان آرکانزاس (Arkansas Testament).

۱۹۸۸ نمایشنامه‌های سه گانه: آخرین کارناوال، گوشت گاو نه مرغ، شعبه رود نیل آبی.

۱۹۹۲ انتشار چاپ سوم Omeros.

جایزه نوبل ادبیات.

قرارت کتاب Odyssey والکوت در دسامبر امسال از طبع درآید.

در مجموع تا سال ۱۹۸۵ مطابق نوشته کتابی که راجع به آثار والکوت است وی ۶۰۰ مقاله هنری و ادبی در مجلات و نشریات و ۱۹ مقاله نقد و سی مصاحبه و سیزده رکورد از آثار منتشر شده و هجده اثر چاپ نشده علاوه بر دوازده مجموعه و کتاب شعر به رشته تحریر درآورده است که حاکی از پرکاری اوست. در اینجا به آثار شعری او اشاره می‌شود:

- ۱ - مجموعه ۲۵ شعر، چاپ اول ۱۹۴۸، ۳۵ صفحه، چاپ دوم ۱۹۴۹، ۳۹ صفحه.
- ۲ - سوگنامه^(۱)، چاپ اول ۱۹۴۹، ۳۸ صفحه، شامل ۱۲ قطعه تاکنون دوباره چاپ نشده.
- ۳ - اشعار^(۲)، چاپ اول ۱۹۵۱، ۴۶ صفحه، ۳۲ قطعه.
- ۴ - در یک شب سبز^(۳)، چاپ اول ۱۹۶۲، ۷۹ صفحه، ۴۲ قطعه، چاپ دوم ۱۹۶۹، ۷۲ صفحه.
- ۵ - برگزیده اشعار^(۴)، چاپ اول ۱۹۶۴، ۸۵ صفحه، ۳۹ قطعه.
- ۶ - کشتی شکستگان و دیگر اشعار^(۵)، چاپ اول ۱۹۶۵، ۶۲ صفحه، ۲۷ قطعه.
- ۷ - خلیج^(۶)، چاپ اول ۱۹۶۹ (خلیج و دیگر اشعار) ۷۱ صفحه، ۳۴ قطعه، چاپ دوم ۱۹۷۰، (خلیج) ۱۱۱ صفحه، ۴۷ قطعه، چاپ سوم ۱۹۷۴، ۷۱ صفحه، ۳۴ قطعه.
- ۸ - زندگی دیگر^(۷)، چاپ اول ۱۹۷۳، ۱۵۲ صفحه، چاپ دوم ۱۹۸۲ در ۱۵۰ صفحه، چاپ دوم و سوم، ۱۹۷۳ لندن، تورنتو.
- (ادوارد باو Edward Baugh در ۱۹۷۸ شرحی بر این کتاب چاپ کرده است).
- ۹ - میوه‌های دریایی^(۸)، چاپ اول ۱۹۷۶، ۹۵ صفحه، ۴۶ قطعه، چاپ دوم ۱۹۷۶، ۸۳ صفحه، ۴۶ قطعه.
- ۱۰ - مجموعه The star - apple kingdom^(۹)، چاپ اول ۱۹۷۹، ۵۷ صفحه، ۹ قطعه.
- ۱۱ - برگزیده اشعار^(۱۰)، چاپ اول ۱۹۸۱، ۱۴۲ صفحه، ۵۰ قطعه.
- ۱۲ - مسافر خوشبخت^(۱۱)، چاپ اول ۱۹۸۱، ۹۹ صفحه، ۲۶ قطعه، چاپ دوم ۱۹۸۲ [لندن].

۱۳ - Omeros در ۳۲۵ صفحه، چاپ اول ۱۹۸۴، چاپ دوم ۱۹۹۰، در ۲۴۰ صفحه. انتشار این شعر بلند را دلیل اصلی اعطای جایزه نوبل به والکوت می‌شمارند. شعری است بلند درباره دو ماهی‌گیر که به سرزمین اجدادی خود افریقا سفر می‌کنند. تاکنون دهها هزار نسخه از این کتاب شعر بفروش رسیده است و نقادان درباره آن مقالات زیادی نوشته‌اند.*

۱۴ - اشعار برگزیده^(۱۲)، چاپ اول ۱۹۶۲، چاپ دوم ۱۹۸۱ (برگزیده‌ای از مجموعه‌های شعری والکوت).

۱۵ - اشعار انتخابی از ۱۹۴۸ تا ۱۹۸۴ چاپ اول ۱۹۸۶ [لندن].

۱۶ - یادبود و پاتومیم، چاپ اول ۱۹۸۰ [لندن].

(1) Epitaph for the young.

(2) Poems.

(3) In a green night.

(4) Selected poems.

(5) The castaway and others poems.

(6) The Gulf (and other poems).

(7) Another life.

(8) Sea Grapes.

(۹) نوعی درخت و میوه که در جزائر کارائیب معروف است. میوه‌اش از سیب بزرگتر است.

(10) Selected verse.

(11) Fortunate traveller.

(12) Selected poetry, by Wayne Brown.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

منابع:

Contemporary authors, 1980.

Derek Walcott: An Annotated Bibliography of his works, by: Irma E. Goldstraw, London 1984

(238 Pages).

